

Remissvar på SOU 2024:42

2024-11-4

PRO Folkhögskola har tagit del av betänkandet *Bildning, utbildning och delaktighet – folkbildningspolitik i en ny tid* SOU 2024:42.

PRO Folkhögskolan kan konstatera att utredningen föreslår att självförvaltningsmodellen som idag gäller för fördelningen av statsbidrag till folkbildningen ska fortsatt gälla, men med en ny modell för uppföljning och utvärdering. PRO Folkhögskola välkomnar förslagen, då de innebär att vi bibehåller armlängds avstånd mellan stat och folkbildningen. Den föreslagna balanspunkt som genomgående blir belyst är väl avvägd. Det finns goda skäl för att bibehålla den kraft som finns i folkbildningens annorlundahet och samtidigt säkerställa att staten kan lita på att anslaget används rätt sätt. Utredningen gör därutöver en gedigen genomgång av folkbildningens roll i ett samhälle som präglats av stora förändringar. Man mötte utmaningar genom att bilda sig och organisera sig. Kunskap behövdes för att klara omställning och ta makt över omständigheterna.

De föreslagna delmålen ger fokus och inriktning för att nå det övergripande målet. Av utredningen framgår att varje enskild verksamhet inte måste omfatta alla delmål, men när statsbidraget fördelas ska det ske på ett sätt att alla delmålen och därmed det övergripande målet beaktas. Delmålet om att folkhögskolornas kvalitet ska mätas efter hur många deltagare som går vidare till jobb eller studier, kan bidra till att folkhögskolorna inte inkluderar verksamheter som riktar sig till personer som lämnat arbetslivet eller som av andra skäl inte står nära arbetsmarknaden. Det är angeläget att utredningens mening om en samlad bedömning verkligen beaktas i bidragsgivningen framöver.

PRO Folkhögskola vänder sig till målgruppen äldre, vilket gör den unik i Sverige och världen. Det är påtagligt att personer som lämnat arbetslivet har ett mycket stort behov av att vara på demokratiska mötesplatser för livslångt lärande. Det är därför av största vikt att kvalitén på folkhögskolorna inte ska bedömas på ett sådant sätt att det missgynnar folkbildning som riktar sig till personer som har lämnat arbetslivet bakom sig eller som av andra skäl inte står nära arbetsmarknaden.

Den demografiska utvecklingen

Den demografiska utvecklingen påverkas starkt av prognoser att inom kort kommer personer över 65 år att utgöra en fjärdedel av befolkningen. Även om många personer kommer att fortsätta arbeta efter 65 år, är det av vikt att folkbildningen har fortsatta möjligheter att nå personer som är över 65 år och vill ägna sig åt livslångt lärande.

Det är väl belagt att dagens pensionärer är friskare och mer aktiva än tidigare generationer. De bidrar till samhällsutvecklingen efter att de, helt eller delvis, lämnat arbetslivet bakom sig. För att fullt ut kunna vara en aktiv samhällsmedborgare krävs såväl ny kunskap som uppdatering av äldre kunskaper. Som framgår av utredningen har utmaningar och förändringar i samhället alltid kunnat mötas genom bildning och organisering.

Samhällsutvecklingen påverkas starkt av vår förmåga att orientera oss i den. Vi vet att klimatförändringarna ställer krav på omställning på ett sätt som liknar industrialiseringen på 1800-talet. Det livslånga lärandet ger möjlighet att lyfta blicken, sortera, värdera och orientera sig i en omvärld som påverkas av AI-utvecklingen, internationella konflikter, geopolitiska spänningar, demografiska utvecklingen och demokratins villkor. Att bilda sig för sin egen skull och för att kunna vara delaktig i gemensamma angelägenheter är lika viktig för äldre och för yngre personer.

PRO Folkhögskola, arbetsutskottet

Bo Andersson, ordförande

Sten Fors, ledamot

Monica Jakobsson, ledamot

Birgitta Berg, rektor

Heidi Englund, biträdande rektor